

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ
İLAHİYAT LİSANS TAMAMLAMA PROGRAMI DERS İÇERİKLERİ
(2017)

V. YARIYIL DERS LİSTESİ

KUR'AN OKUMA VE TECVİD -I (2-0-2)

Kuranın tecvid kurallarına uygun olarak doğru okunması, namaz sureleri olarak bilenen surelerin 1. Fatıha Suresi ve Duha ile muavizeteyn sureleri arası) ve namaz dualarının (subhaneke, Tahiyat, Salli-Barik, Rabbbena Atina, Kunut, Amentü) kıraat ve talimi çerçevesinde ezberletilmesi, Türkçe anlamlarının kavratılması. Kur'an Harfleri. Mahreç ve sıfatları, istiaze ve Besmele, vahf ve ibtida. vasi ve hükümleri.

ARAPÇA -I (4-0-4)

Arap dilinin grameri; fiiller, zarflar, hal, istisna, şart edatları, meful. sayılar, isimler ve bunların gramer ve anlam bakımından ilgili metinler üzerinde tahlili. Arapça konuşma.

FIKİH USULÜ (2-0-2)

Usul-ü fıkımın tarifi, konusu, gayesi, doğuşu ve gelişmesi. Delilleri açısından İslam fıkı. Kitap, sünnet, icma, kıyas, mesalih-i mürsele, istihsan, örf, zeria, sahabi kavli, istishab. İslam hukukunda tali deliller.Şer'i delillerden çıkarılan hükümler, hüküm, teklifi hüküm, vad'i hüküm, teklifi hüküm ile vad'i hüküm arasındaki fark.

SİSTEMATİK KELAM (4-0-4)

Bilginin imkanı, tanımı, kaynakları ve çeşitleri; Kelamın metotları: tümevarım, tündengelim, kıyasu'l-gaib ale's-şahid; Varlık teorisi; Allah'ın varlığı ve birliğinin delilleri: hudus delili, imkan delili, düzen delili, istidlal bi's-şahit ale'l-ğaib, temanu' delili; Allah'ın isim ve sıfatları: sıfat-zat ilişkisi, teşbih, tecsim ve tenzih; Allah'ın Kelam sıfatı ve Kur'an: İman ve mahiyeti; İman-bilgi ilişkisi; İman-eylem ilişkisi. Nübüvvetin imkanı ve ispatı; Peygamberlerin nitelikleri; Peygamberliğe dair meseleler; Dua ve Tövbe.

MANTIK (2-0-2)

Mantığın terim anlamı. Mahiyeti, konusu, amacı ve uygulama alanları. Mantığın diğer bilimlerle ilişkisi. Mantığın tarihçesi. Mantığın problemleri. Mantığın kaynağı ve akıl ilkeleri üzerine tartışmalar. Mantıkta kavramlar. Beş tümel. Önergeler. Akıl yürütme. Kıyas ve çeşitleri. Tasdik ve çeşitleri. Formal mantığın değeri ve kıyasa karşı yapılan eleştiriler.

OSMANLI TÜRKÇESİ (2-0-2)

Bu derste, Osmanlı Türkçesi dönemine gelene kadar Batı Türkçesinin geçirdiği evreler, Osmanlı Türkçesi dönemleri tanıtıldıktan sonra, bu dönemlerin dil özellikleri üzerinde durulacaktır. Arapça ve Farsça kelime ve gramer yapıları yanında, Türkçe öğelerin tarihi gelişme süreçleri de gösterilecek, bu bağlamda Osmanlı Türkçesinin ses özellikleri, morfolojik özellikler, söz dizimi gibi yapısal konular örneklerle ve uygulamalı biçimde işlenecektir. Osmanlıca olarak yazılmış olan, tarih, vesika, belge ve benzer belgenin okunması, XIV. Yüzyılda başlamak üzere XX. asra kadar yazılmış olan kitaplardan belgelerden çeşitli örneklerin matbu ve el yazısı olarak yazılmış olan çeşitli örneklerin okunması. Osmanlıca belgelerin okunmasında belli ir becerinin kazanılması.

YAŞAYAN İSLAM MEZHEPLERİ (202)

İslam Mezhepleri Tarihi'nin tanımı, amacı, konusu, metodu; temel kavramlar ve kaynaklar; günümüzde varlığını sürdüren itikadi mezheplerden Şia ve Ehl-isünet ile sonraki dönem mezheplerinden Nusayrilik, Dürzilik, Kadiyanilik, Bahailik, Yezidilik ve Vehhabilik gibi mezheplerin isimlendirme sorunu, ortaya çıkış sebepleri, teşekkül süreçleri, temel görüşleri, yayıldıkları bölgeler ve etkileri. İslam dünyasında mezheplerin nüfus oranları ve coğrafi dağılımı. Vehhâbilik'ten İşid'e Günümüz Selefiligi; Modernizm öncesi ihya hareketleri; çağdaş İslam akımlarının ortaya çıkmasında etkili olan sebepler; mevcut İslam akımlarının kavramsal, yapısal ve dini-fikri analizi; İslam Modernizmi ve yeni İhya hareketleri; İslam Kültüründe Mesihlik ve Mehdilik İddiaları; siyasi, fikri-felsefi İslamcılık; mezhepler arasındaki ihtilaflar ve çözüm önerileri; Alevilik ve Bektaşilik;

VI. YARIYIL DERS LİSTESİ

KUR' AN OKUMA VE TECVİD-II (2-0-2)

Bakara suresinin tamamı, tecvid kurallarına uygun olarak doğru okunması, sağlanacak. Nebe -Mülk-Yasin sureleri ezberlenecek Türkçe anlamları kavratılacak. Med ve Çeşitleri (Med harfleri-sebeb-i), Med-Asli ve Feri Medler, Sakin Nun ve Tenvin ; (Tenvin Çeşitleri-Tenvin ve Sakin Nunun Hükümleri, İhfa. izhar-iklab-idgam)

ARAPÇA II (4-0-4)

Arap dilinin grameri; fiiller, zarflar, hal, istisna, şart edatları, meful. sayılar, isimler ve bunların gramer ve anlam bakımından ilgili metinler üzerinde tahlili. Arapça konuşma.

İSLAM HUKUKU-I (4-0-4)

Kaynaklardan hüküm çıkarma. Vaz olduğu mana bakımından lafızlar. Kullanıldığı mana bakımından lafızlar. Manaya delaletinin açıklığı ve kapalılığı bakımından lafızlar. Manaya delaletinin şekli bakımından lafızlar. Hükümlerin gayeleri. Delillerin tearuzu. Nesih. İctihat. Taklit. Cedel ilmi.

İSLAM AHLAK FELSEFESİ (2-0-2)

İslam Ahlak felsefesinin tarifi. İslam'da felsefi düşüncenin kaynakları. Yerli ve yabancı kaynaklar. İslam felsefesi hakkında kaynaklar. İslam felsefesinde felsefe ve filozofun tarifi. Felsefenin İslam dünyasına girişi. Felsefi tercüme hareketleri. İslam'da felsefi düşüncenin yabancı kaynaklarının tanıtımı. İslam'da felsefi düşüncenin başlaması. İslam felsefesinin tarihi ve doktrinal gelişimi. İslam felsefesinde felsefi ekoller meselesi. İslam felsefesinin yapısı ve özgünlüğü. İslam'da felsefi düşüncenin gerilemesi ve sebepleri. Büyük Müslüman filozoflar. Kindi, Farabi, İbn Sina, Gazali, İbn Rüşd. İslam felsefesinin batı felsefesine etkisi. İslam felsefesi hakkında modern çalışmalar.

FELSEFE TARİHİ (2-0-2)

Genel olarak bu derste, Thales'den başlayarak Yeni Platonculuğun ortaya çıkışına kadar geçen süreçte ortaya çıkan felsefi fikirlerle bu felsefi düşüncelerin geçerlilikleri, bu düşüncelerin daha sonra hem Ortaçağ ve hem de Modern çağda ortaya çıkan felsefi düşünceler üzerindeki etkileri, o dönemde yaşamış olan diğer toplumların bu düşüncelerin oluşmasında katkıları, din-felsefe etkileşimi ve felsefi düşüncelerin toplumsallaşma üzerine etkileri ele alınacaktır.

İSLAM TARİHİ-I (4-0-4)

İslam Tarihi ve Kaynakları, Arap Yarımadasının dini ve sosyal Durumu. Hz. Peygamber'in Hayatı, çocukluğu, gençliği, evliliği. İslamiyet'in gelişi ve Hz. Peygamber'in Tebliği, Hz. Peygamber'in Mekke dönemindeki faaliyetleri ve Karşılaştıkları zorluklar. Hz. Peygamber'in Medine'ye hicreti. Medine'deki savaşlar, Bedir, Uhud vb. Medine'deki tebliğ faaliyetleri, Mekke'nin Fethi ve Veda haccı. Dört Halife Dönemi, Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali döneminde yapılan askeri, siyasi, iktisadi faaliyetler.

DİN PSİKOLOJİSİNİN TEMEL KAVRAMLARI (202)

Din Psikolojisi biliminin temel kavramlarını, ilkelerini ve temalarını tanımlamak, din psikolojisinin kavramlarını çalışmaya dair bilgiyi geliştirmek amaç edinilmektedir. Dersin İçeriği: Psikolojik Bakışla Din; Din Psikolojisinin tarihi; Dine dair psikolojik teoriler; Din Psikolojisinin metotları; Dindarlık ve Maneviyat; Din değiştirme; Dini/Manevi Tecrübeler; Din, Ruh Sağlığı ve İyi Oluş; Din, Sosyal Tutum ve Davranışlar.

VII. YARIYIL DERS LİSTESİ

KUR'AN OKUMA VE TECVİD-III (2-0-2)

Al-i İmran ve Nisa surelerinin tecvid kurallarına uygun olarak yüzünden

okunması sağlanacak. Bakara suresi: 285-286 ayateleri, Hasr suresi:20-24 ayetler arası. Bakara suresi (Ayete'l Kursi) 255. Ayet, Al-i İmran suresi , 185-189 ayetler arası, İsrâ Suresi 1-10 ayetler arası, Ahzab suresi: 40-48 ayetler arası ezberlenecek Türkçe anlamları kavratılacak. Harflerin sıfat ve mahreçleri ile ilgili idğam çeşitleri, idğam musleyn, idğam mütecaniseyn, idğam mütekaribeyn, Lam-ı Tarifin Hükümü, İdğam şemsiye, İzharı Kamerriyye, Kalkale, Ra Harfinin Hükümleri, Mim-i Sakinin Halleri, Sekte Çeşitleri, Ha-i Kinayeler (zamirler).

TEFSİR METİNLERİ-I (4-0-4)

Mukatil b.Süleyman'ın “et-Tefsiru'l-Kebir” tefsiri, el-Ferr'nın “Tefsiru Müşkili İrabi'l-Kur'an ve Meanihi” tefsiri, İbn Kuteybe'nin “Tevilu Müşkilil-Kur'an ve Garibil-Kur'an” tefsiri, et-Taberi'nin “Camiu'l-Beyan an Tevili Ayil-Kur'an” tefsiri, İbn Ebi Hatim'in “Tefsiru Kur'ani'l-Azim” tefsiri, Yukarıdaki zikredilen tefsir kitaplarından bazı surelerin ayetlerinden örnek tefsir metinleri seçilerek öğrencilerin bu metinleri anlayıp istifade etmelerine yardımcı olunacaktır.

İSLAM HUKUKU-II (4-0-4)

Hukuk-ihlak ilişkisi. Hukukun tasnifi. Ahval-i şahsiyye. Şahsiyetin başlangıç ve sonu, ehliyet, nesebin sübutu. hükmi şahıslar. Aile hukuku. Evlilik ve neticeleri, evliliğin sona ermesi, doğum ve neticeleri. Miras hukuku. Umumi prensipler, terike, mirasçılar. Borçlar hukuku. Akitlerin tasnifi, akdin unsurları, in'ikat şartları, akdin mevzuu, akitle ilgili şartlar, akdin genel hükümleri, borçların hükmü, borçların nevileri, borçların intikali. Eşya hukuku. Ayni haklar, zilyetlik. Arazi hukuku.

İSLAM FELSEFESİ (4-0-4)

İslâm ahlâkçılarının, ahlâkın tanımı, kaynağı ve ahlâkın, diğer ilimler arasındaki yerine dair görüşleri. İslâm ahlâkçıları tarafından ortaya konan ahlâk teorilerinin Batı'da ortaya çıkan ahlâk teorileriyle karşılaştırılması.

HADİS METİNLERİ-I (4-0-4)

Hadis Usûlü kitaplarından örnek metinler: Râmehurmuzî, Hâkim en-Neysaburî, Hafîb el-Bağdâdî, İbnu's-Salah, Nevevî, Suyûtî, Irakî, Sehâvî, İbn Hacer, Kâsımî gibi alimlerin hadis usûlüne dair kitaplarından örnek metinler. Buharî, Müslim, Ebû Davud, Tirmizî, Nesaî, İbn Mâce, Dârimi, İmam Malik ve Ahmed b. Hanbel'in hadis kitaplarından örnek metinler.

İSLAM TARİHİ-II (2-0-2)

Hilafet'in Emevilere geçişi ve Muaviye, Emeviler döneminde yapılan fethedilen Yerler, Onlar Döneminde yapılan imar Faaliyetleri. İlim Faaliyetleri, Onaya çıkan müesseseler. Emevi Devleti'nin çöküşü. Endülüs Emive devletinin ortaya çıkışı ve gelişimi. Abbasileri Hilafet makamına geçişi. Abbasiler Döneminde askeri, ilmi, iktisadi faaliyetler. O dönemde ortaya çıkan kurumlar, müesseseler. Fikir hareketleri. Abbasilerin sonlarına doğru ortaya çıkan devletler.

DİNİ GRUPLAR SOSYOLOJİSİ (202)

Dini Gruplar Sosyolojisinin konusu; toplumsal yapı, toplumsal gruplar, dini grup ve cemaatler, doğal dini gruplar, sırf dini gruplar, gizli cemiyetler, sır cemiyetleri, zuhd ve takva grupları, tarikatlar, dini gruplarda toplumsal değişme, modernizm, sekülerizm, fundamentalizm, dindarlık tipolojileri (Gabriel Le Bros), dindarlık boyutları (Glock ve Stark), din adamları, Diyanet İşleri Başkanlığı ve din görevlileri, din görevlilerinin dini gruplara bakışı, dini grupların din görevlilerine bakışı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve din bürokrasisi, kaynaştıran ve ayırıştıran bir vaka olarak din vb.

VIII. YARIYIL DERS LİSTESİ

KUR'AN OKUMA VE TECVİD-IV (2-0-2)

İsra Suresi-Kehf suresi, Meryem Suresi, Tâhâ suresi ve Enbiya surelerinin tecvid kaide ve kurallarına göre okutulması sağlanacak. Muayyen ayetlerin mealleri kavratılacak, Fetih Suresi, Hucurat Suresi, Rahman Suresi, ezberletilecek Türkçe anlamları kavratılacak, İhtiyaca binaen konuların tekrarı, Yüzünden ve ezbere okunurken uygulamalı olarak tatbikine önem verilmesi. Tilavet secdesi, Kur'an kıratında caiz olan usuller. Tahkik-Hadr-Tedvir, Kur'an-ı Kerimin yazı şekli imam Mushaflar, Kur'anın nokta ve harekelenmesi. Hurufu's-seba ve önemi, müteratir kıraatlar ve şazz kıratlar ve özellikleri.

HADİS METİNLERİ-II (4-0-4)

Temel hadis kitaplarına ait şerhlerden örnek metinler. Rical edebiyatından örnek metinler. Şerh ve derlemecilik dönemi eserlerinden örnek metinler. Nasih-Mensuh, Garîbü'l-hadis, Müşkilü'l- hadis, Muhtefû'l-hadis, İlelü'l-hadis, Mevzûâtü'l- hadis gibi hadis ilim dallarına ait literatürden örnek metinler. Son dönem şerh çalışmalarından örnek metinler. Günümüz hadis usûlü çalışmalarından örnek metinler.

TEFSİR METİNLERİ-II (4-0-4)

Zemahşeri'nin Uel-Keşşaf an Hakaiki't-Tenzil" tefsiri, Kurtubi'nin "el-Cami li Ahkami'l-Kur'an", Razi'nin "Mefatihü'l-Gayb" tefsiri, İbn Kesir'in "Tefsiru Kurani'l-Azim", Ebu's-Suud'un "İrşadu Akli's-Selim" tefsiri, Yukarıdaki zikredilen tefsir kitaplarından bazı surelerin ayetlerinden örnek tefsir metinleri seçilerek öğrencilerin bu metinleri anlayıp istifade etmelerine yardımcı olunacaktır.

DİN FELSEFESİ (4-0-4)

Terim olarak din felsefesi. Din felsefesinin problemleri. Din felsefesi, Kelam ve din bilimleri. Tanrı'nın varlığı ile ilgili deliller. Deliller hakkında genel bilgiler.

Ontolojik delil. Kozmolojik delil. Nizam ve Gaye delili. Dini tecrübe delili. Ahlak delili. Tanrının sıfatları. Sıfatlar problemine genel bir bakış. Sıfatlar, kötülük problemi ve insan hürriyeti. İnsanın hürriyeti ve determinizm.

TASAVVUF (2-0-2)

Tasavvufun kaynağı ve tanımları, tasavvufun tarihsel seyri, zühd, tasavvuf ve tarikatlar döneminde ortaya çıkan zühd, sabır, zikir, tefekkür, marifet, fena-beka, tevekkül, ihlâs vb. bazı kavramlar. Ayrıca tasavvuf felsefesi bağlamında sufilerin varlık, tevhid, insan ve bilgi anlayışları. Vahdet-i Vücut ve Vahdet-i Şühud Düşüncesi, tasavvufi kavramların Kur'an ve Sünnetteki karşılıkları. Metodoloji bağlamında sufilerin Kur'an ve Sünnet'e yaklaşımları, tasavvuf literatürü.

DİNLER TARİHİ (4-0-4)

Sabilik, Mecusilik, Hinduizm, Budizm, Caynizm, Sih Dini, Konfüçyüsçülük, Taoizm, Şintoizm ve geleneksel Türk inançlarının kısa tarihçeleri, genel özellikleri, ilkeleri, inanç, ibadet ve dini kurumlar, mezhepleri. İlahi dinlerden Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam: Tarihçe, inanç, ibadet ve gelenekler. Misyon ve Diyalog.

DİN HİZMETLERİNDE ETKİLİ İLETİŞİM (202)

Din hizmetlerinin tarihsel gelişimi, din hizmetlerinde temel kavramlar, İletişimin tanımı, iletişim modelleri, İletişimin Unsurları, İletişimin Önemi, etkili iletişim, iletişim türleri, iletişim araçları din hizmetlerin, din hizmetlerinde iletişim süreci, din hizmetlerinde iletişim becerileri, din hizmetlerinde etkili iletişim teknikleri, din hizmetlerinde iletişim engelleri, dini iletişimde temel ilkeler.